

REGERINGSKANSLIET

Fö2009/666/MIL

Missiv

2009-03-10

Försvarsdepartementet

Sändlista, sid 2

Jakob Kiefer, Stabschef

Missiv till Information om den norska utvärderingen av JAS 39 Gripen

(Bilaga: Fö MIL PM 2009-03-10)

Efter Norges tillkännagivande den 20 november 2008 att man valt det amerikanska JSF före JAS 39 Gripen som sitt framtida stridsflygplan, har en omfattande utvärdering av det norska beslutet skett såväl på regeringskanslinivå som på myndighetsnivå. Försvarsministern har haft samtal med sin norska kollega Anne Grete Strøm-Erichsen, överbefälhavaren och flygvapeninspektören har träffat sina norska motparter och delegationer från såväl FMV som industrin har haft uppföljande diskussioner med norska representanter. Ambassaden i Oslo har fört ett stort antal samtal med olika norska företrädare.

I huvudsak har analys och utvärdering rört följande två områden:

- Värderingen av Gripens operativa förmåga och efterfrågad profil.
- Ekonomiska beräkningar och antaganden avseende Gripen-offerten.

Till viss del fortsätter utvärderingen ännu, inte för att Sverige kan ändra på det norska beslutet utan för att vi ska skaffa oss ett så bra underlag som möjligt för vår egen och andra Gripenländers framtida utveckling av Gripen. Dock finns nu en beslutsgrund för att dra de huvudsakliga slutsatserna av Norge-affären. I den bifogade språkregeln sammanfattas iakttagelser och slutsatser i dessa avseenden.

Detta kan användas av våra ambassader och myndigheter liksom av industrin och Regeringskansliet som en språkregel när det gäller Försvarsdepartementets officiella syn på det norska beslutet.

20090310_Missiv_Språkregel_Norge_finjal

Postadress
103 33 Stockholm

Telefonväxel
08-705 10 00

E-post: registrator@defence.ministry.se

Besöksadress
Jakobsgatan 9

Telefax
08-723 11 89

Sändlista

Sveriges ambassad Washington
Sveriges ambassad Buenos Aires
Sveriges ambassad Bryssel
Sveriges ambassad Brasilia
Sveriges ambassad Sofia
Sveriges ambassad Santiago de Chile
Sveriges ambassad Köpenhamn
Sveriges ambassad Tallinn
Sveriges ambassad Helsingfors
Sveriges ambassad Paris
Sveriges ambassad Abu Dhabi
Sveriges ambassad Athen
Sveriges ambassad New Dehli
Sveriges ambassad Tel Aviv
Sveriges ambassad Rom
Sveriges ambassad Tokyo
Sveriges ambassad Ottawa
Sveriges ambassad Zagreb
Sveriges ambassad Riga
Sveriges ambassad Vilnius
Sveriges ambassad Kuala Lumpur
Sveriges ambassad Haag
Sveriges ambassad Oslo
Sveriges ambassad Warszawa
Sveriges ambassad Bukarest
Sveriges ambassad Moskva
Sveriges ambassad Riyadh
Sveriges ambassad Bern
Sveriges ambassad Belgrad
Sveriges ambassad Singapore
Sveriges ambassad Bratislava
Sveriges ambassad Ljubljana
Sveriges ambassad Madrid
Sveriges ambassad London
Sveriges ambassad Pretoria
Sveriges ambassad Bangkok
Sveriges ambassad Prag
Sveriges ambassad Ankara
Sveriges ambassad Berlin
Sveriges ambassad Budapest
Sveriges ambassad Wien
Försvarsmakten
Övlt Olle Hultgren, HKV (reseatt Bern)
Övlt Christer Olsson, HKV (reseatt Brasilia)
Övlt Anders Waldén, HKV (reseatt Haag)
Övlt Lars Enlund, FMLOG (reseatt Kuala Lumpur)
Övlt Pelle Sarri, HKV (reseatt Köpenhamn)

Öv Ragne Gustavsson HKV (reseatt Rom)
Övlt Mikael Mineur MHS Karlberg (reseatt Tokyo)
Övlt Sven-Åke Wickström HKV (reseatt Wien)
Försvarets Materielverk
Totalförsvarets Forskningsinstitut
Försvvarshögskolan
Inspektionen för Strategiska Produkter
Saab AB
Gripen International

Inom regeringskansliet

SB CHEF
UD MK
UD AF
UD AME
UD ASO
UD EC
UD EU
UD MENA
UD SP
UD FIM
UD PIK
FÖ Ss
FÖ EC
FÖ FR
FÖ SC
FÖ PRESS
FÖ RS
FÖ EPS
FÖ SALP
FÖ SI
FÖ MIL
FÖ SSK
N CHEF

REGERINGSKANSLIET

Bilaga

Promemoria

2009-03-10

Försvarsdepartementet

Generalmajor Bo Waldemarsson

Fö MIL

Information avseende den norska utvärderingen av JAS 39 Gripen

Bilaga till Fö SC 2009-03-10

Den operativa värderingen

Gripen är kärnan i det svenska flygvapnet. Den skall utgöra ryggraden i vårt försvar de kommande 30 åren liksom i ett antal länder som redan skaffat eller kommer att skaffa Gripen.

I sammanfattning är bilden att Norge har sökt ett plan som klarar att utföra markattack i höga hotnivåer med ett autonomt uppträdande. Det handlar om att utföra solitära insatser över av en fiende kontrollerat territorium, som är skyddat av långräckviddigt luftvärn och nästa generations jaktflyg. I ett sådant scenario blir signaturanpassningsåtgärder oerhört viktiga men Norge utvärderade inte alla aspekter på signaturanpassning, vilket framgår nedan.

Gripen är inte primärt framtagen mot ett enskilt scenario innebärande ett autonomt uppträdande över fientligt kontrollerat territorium. Gripen är framtagen som en allsidig stridsflygplanplattform att användas över ett brett spektrum av hot och scenarier och i en miljö där även andra system ingår.

När det gäller jaktgenskaper har Norge värderat förmågan till autonom strid på långa avstånd högt. Här har Norge fäst betydande vikt vid STEALTH-egenskaper och vapensystem får betydelse. Norge har likaså värderat planen med stora och tunga markmålslast, tillsammans med full självförsvarsbeväpning.

Stealth-egenskapens betydelse har analyserats av ett antal oberoende källor och utvärderingar har gjorts av signaturanpassningsegenskaperna hos konkurrentflygplanet JSF. Både en australiensisk källa och en amerikansk – RAND – hävdar i öppna rapporter att teknikutvecklingen när det gäller långvägsradar redan 2010 har nått så långt att den signaturanpassningsteknik som JSF representerar förlorar mycket i sitt värde. Till

20090310_Språkregel_Norge_inlnt

Postadress
103 33 Stockholm

Telefonväxel
08-406 10 00

E-post: registrator@defence.ministry.se

Besöksadress
Jakobsgatan 9

Telefax
08-723 11 89

detra kommer också förhållandet att när JSF måste bära tung last – vilket det norska dimensionerande scenariot förutsätter – så sker det på konventionella vapenbalkar utanpå flygkroppen. I och med detta så mister JSF dels fördelen av signaturanpassning, dels sin påstådda bättre manöverförmåga med tung last relativt Gripen. Detta förhållande gör inte Gripen bättre i scenariot men det ger inte Gripen en så markant nackdel i förhållande till JSF som framställts i den norska presentationen.

Norge har efterfrågat förmågan till självständigt och autonomt uppträdande med stridsflygplan, dvs. utan stöd av t ex luftburen radar eller andra system. Med de slutsatser som de ovan nämnda oberoende källorna drar, så är det inte möjligt att autonomt och ouppträckt verka med JSF mot angivna hot. I stället för autonomitet, använder Sverige och Gripen ströd från andra förband och plattformar samt avancerade och beprövade datalänkar mellan flygplanen. Gripen kan således skaffa sig sensorinformation från andra flygplan utan att öppna sin egen radar. Detta innebär att Gripen löser förmågan till spaning och insats mot väl försvarade mål på annat sätt än genom autonomitet. Våra flygstridskrafter har medvetet utvecklats som ett system av system.

Eftersom Sverige – och andra potentiella exportländer – inte ensidigt satsar på signaturanpassning inom ett specifikt våglängdsområde och har en betydligt bredare syn på operativt utnyttjande av stridsflygsystem, så säger den norska värderingen förhållandevis lite om att Gripensystemet skulle ha brister för våra behov.

Gripen är ett mycket bra stridsflygplan som klarar att över ett brett spektrum av scenarier över hela konfliktskalan värna territoriell integritet, vår suveränitet, vårt luftrum och hav och för insatser mot markytan. Den norska värderingen visar också tydligt att Gripen väl fyller kraven på direktunderstöd av markförband, så kallad CAS.

Sverige ska balansera Gripen-systemet för våra behov och tillsammans med andra Gripenländer fortsätta utveckla planet, så att det kan utgöra kärnan i våra flygstridskrafter och lösa våra operativa krav i flera decennier framöver.

Den ekonomiska värderingen

Det finns fortsatt frågetecken kring Norges ekonomiska beräkningar gällande Gripen.

* Norge begärde en offert på 48 plan, men har värderat priset på 57. Detta utan att efterfråga nya prisuppgifter från Försvarets Materielverk, FMV. Det priset bygger därmed på uppskattningar.

* Norge begärde en offert baserad på 20 års operativt utnyttjande av Gripensystemet, men har istället värderat 30 års användning, utan att ef-

terfråga nya uppgifter. Även här bygger kalkylen på norska uppskattningar.

* Norge har inte räknat på det av Sverige erbjudna priset på Gripen, utan har lagt till 4 miljarder kronor för saker man ansåg Gripen behövde kompletteras med. Prisuppgifter för dessa saker fanns bara delvis från FMV, så delvis har Norge även här gjort egen uppskattning, utan att söka ny information.

* Resultatet – att Gripen på grund av ovanstående faktorer ansågs dyrare i inköp – präglar sedan värderingen av livscykelkostnaden. Den har räknats fram utifrån ett procentuellt påslag baserat på inköpspriset.

Gripen blir därför enligt den norska beräkningsmetoden dubbelt så dyr som Försvarets Materielverks beräkning ger vid handen.

* Den norska driftskostnadsberäkningen för Gripen har baserats på erfarenheter från amerikanska F16, ett äldre flygplan med kända uppgraderingssvårigheter, som Norge har idag. Norge har därmed inte utgått från de erfarenheter Sverige har av 120 000 flygtimmar med Gripen.

* Haverifrekvensen Norge räknar med har vida bedömts överstiga den Sverige kalkylerat med och också har statistiskt underlag för efter många års användning av Gripensystemet.

Norges svar på dessa punkter är att JSF och Gripen behandlats lika, men vår uppfattning är att svenska verifierbara och erfarenhetsbaserade data inte har beaktats.

* Norge har valt att se kostnader för vidareutveckling av Gripen som en osäkerhetsfaktor, som man sedan garderat sig för med ett 10-15 procentigt påslag. Detta står dock i kontrast till att Norge erbjudits ett fast pris på Gripen och ett statligt svenskt åtagande om detta.

Norge har räknat på att JSF kommer att produceras i flera tusen exemplar och Gripen E/F bara i några tiotals exemplar. Detta måste på flera sätt ses som osäkra antaganden. Det hade till exempel varit rationellt för Sverige att anskaffa fler Gripen av samma version, givet en norsk order, vilket också kommunicerats till Norge. Andra länder, som nu Brasilien, intresserar sig också för nästa generation av Gripen.

Det är alltid kundens rätt att värdera ekonomin, men klart står att Sverige har en annan – erfarenhetsbaserad – syn på Gripensystemets ekonomiska förutsättningar än de Norge angett.